

مقدمه

بی شک گندم یکی از مهم ترین محصولات کشاورزی در دنیا و در کشورمان می باشد؛ که به صورت دیم و آبی در مناطق مختلف با شرایط آب و هوایی کاملاً متفاوت کشت می شود. این محصول راهبردی به عنوان تامین کننده اصلی جیره غذایی نقش مهمی در وضعیت اقتصادی کشور دارد.

سطح زیر کشت گندم دیم در استان ایلام نود هزار هکتار است و عملکرد متوسط آن ۱۰۰ کیلوگرم در هکتار می باشد. در عین حال عملکرد تولیدکننده برتر استان در سال ۹۲، ۳۵۰۰ کیلوگرم در هکتار بوده است که این امر نشان دهنده وضعیتی است که اهمیت کار در زمینه تحقیق و بعد از آن انتقال دانش به سایر بهره برداران را از طریق برنامه های مناسب ترویجی، مشخص می کند. این بروشور به دنبال ارائه توصیه های فنی و نکات کاربردی می باشد.

نکته اول: برای داشتن عملکرد مناسب باید کار را از مرداد ماه شروع کرد.

برای این منظور شخم پاییزه زود هنگام با چپزل بلافاصله پس از برداشت به منظور برگرداندن کاه و کلس باقیمانده از محصول قبلی به خاک بسیار مهم است.



نکته دوم: از بذور مناسب و ضدعفونی شده استفاده کنید.

تهیه بذر مناسب و اصلاح شده از ضروری ترین مسائل در تولید گندم است. انواع بذور توصیه شده دیم برای مناطق نیمه گرمسیر استان شامل کوه دشت، کریم و دودشت و برای مناطق معتدل سرد شامل کراس سبلان، ریژاو و ساجی است.

نکته سوم: تهیه مناسب بستر بذر یک اصل است.

هدف از تهیه بستر، تامین شرایط مطلوب جهت رشد گیاه، ذخیره و حفظ رطوبت خاک است. بنابراین اجرای شخم پاییزه زود هنگام با ادوات مناسب و در دسترس مانند گاو آهن قلمی توصیه می شود.

نکته چهارم: رعایت تاریخ کاشت از الزامات است.

طبق آخرین توصیه های تحقیقاتی، عملیات کاشت بذر بایستی قبل از اولین بارندگی صورت پذیرد.



تاریخ کاشت مناسب در مناطق سردسیر استان اواسط مهر تا پایان مهر و در مناطق گرمسیر نیمه اول آبان است.

نکته پنجم: عملیات کاشت را با ادوات مناسب انجام دهید.

یکی از مزایای کشت زود هنگام، استفاده از دستگاه های مناسب برای کشت بذر است. استفاده از دستگاه های عمیق کار مناسب که به صورت دقیق و توسط کارشناسان تنظیم شده باشد کمک زیادی به افزایش عملکرد شما خواهد کرد.

کنترل مواردی همچون تنظیم دستگاه، عمق کاشت، فواصل ردیف ها، کارکردن مناسب دستگاه در حین کاشت توسط کشاورز صاحب مزرعه ضروری است.

عمق توصیه شده برای کاشت بذر ۶-۴ سانتی متر و فواصل ردیف ها بهتر است ۱۵-۱۲ سانتی متر باشد.

در صورت عدم دسترسی به دستگاه عمیق کار، بهتر است از دستگاه



سانتریفیوژ برای بذر پاشی و سپس از دیسک برای زیرخاک نمودن بذر استفاده نمود.

نکته ششم: استفاده از کودها بایستی به موقع و به مقدار کافی باشد.

آزمون خاک رکن مهم توصیه کودی است. براساس توصیه کودی مرکز تحقیقات استان، در اکثر مناطق احتیاج به استفاده از کود اوره بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ کیلوگرم در هکتار وجود دارد و برای سایر کودهای ماکرو بهتر است از نظرات کارشناسان متخصص استفاده شود.

نحوه استفاده از کودها

- کودهای پتاسه و فسفاته قبل از کاشت مصرف می شود.
- استفاده از کود اوره با غلظت ۲/۵ درصد بصورت محلول پاشی در مرحله پنجه زنی توصیه می شود.
- کود از ته را حداقل در دو نوبت همزمان با کاشت و پس از رفع سرمای زمستانه استفاده شود.

- برای عملکرد بیشتر استفاده از کود زیستی به صورت تلقیح با بذر توصیه می گردد.

مصرف ۲۰ کیلوگرم سولفات روی در هکتار به صورت مصرف خاکی قبل از کاشت و یا محلول پاشی (دو در هزار) در مرحله پنجه توصیه می شود (بر اساس آزمون خاک).



- استفاده از کودهای پتاسه مخصوصاً در مناطق سرد با نظر کارشناسان توصیه می گردد.

نکته هفتم: خسارت علف های هرز را جدی بگیرید.

علف های هرز از مهمترین عوامل کاهش دهنده بازدهی تولید محصول می باشند. بنابراین مبارزه با آنها به روش تلفیقی، جدی و مهم است. برای این منظور ابتدا بایستی علف های هرز منطقه و میزان گسترش آنها را شناسایی کرد.



سازمان جهاد کشاورزی استان ایلام
مرکز خدمات ترویج کشاورزی

نکات کاربردی در زراعت گندم دیم

سوم آنکه حتماً در حین کار (خصوصاً کمباین ها) میزان ریزش را کنترل نمایید.



نکته دهم: به یاد داشته باشید برای داشتن محصول خوب در سال بعد، بلافاصله پس از برداشت برنامه ریزی لازم را انجام دهید.

عنوان: نکات کاربردی در زراعت گندم دیم

تهیه و گردآوری: محسن گلشنی بختیاری کارشناس ارشد ترویج و آموزش کشاورزی با همکاری مهندس علیرضا طولانی کارشناس ارشد مدیریت زراعت استان ایلام

ویراستار: مالک حسن صیفی

مدیر اجرایی و نظارت: همایون کریمی مدیر هماهنگی ترویج کشاورزی استان ایلام

ناشر: مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی استان ایلام

چاپ و لیتوگرافی: فردوسی ایلام

نوبت چاپ: اول

تیراژ: ۵۰۰۰ نسخه

سال انتشار: پاییز ۱۳۹۳

قیمت: رایگان

نشانی: ایلام - بلوار جنوبی امام خمینی (ره) ساختمان شماره ۲
سازمان جهاد کشاورزی استان ایلام - مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی
کدپستی: ۶۹۳۱۷ - ۷۲۸۳۴ دورنگار ۰۸۴۱-۳۳۳۲۰۰۶ تلفن: ۰۸۴۱-۳۳۳۲۰۱۰۸

و در مرحله بعد نسبت به کنترل آنها اقدام نمود. این امر قبل از کاشت گندم بایستی صورت پذیرد. عملیات زراعی شامل تهیه زمین و مبارزه با علف‌های هرز با ادوات مخصوصی همچون گاو آهن پنجه غازی و در زمان مناسب بنابر توصیه کارشناسان حتماً بایستی انجام شود. استفاده از بذور خالص و عاری از علف‌های هرز (یوچاری شده) از ضروری‌ترین موارد است و در نهایت مبارزه شیمیایی با علف‌های هرز در زمان مناسب (مراحل اولیه رشد علف هرز) و بوسیله سموم تازه و توصیه شده بایستی انجام گردد.

نکته هشتم: خسارت آفات و بیماری‌ها را هرگز فراموش نکنید.

مبارزه با آفات خصوصاً سن گندم در زمان مناسب در مناطق در معرض خطر و کوهپایه ای بایستی جدی گرفته شود. نکته مهم تشخیص زمان مناسب مبارزه است که حتماً بایستی با مشورت کارشناسان انجام شود.

به یاد داشته باشید هرگونه علائم غیر معمول روی برگ، ساقه و خوشه را حتماً به کارشناسان جهاد کشاورزی اطلاع دهید.

نکته نهم: برداشت صحیح محصول، به نحو قابل ملاحظه‌ای تولید شما را افزایش می‌دهد.

توجه داشته باشید که برداشت نادرست می‌تواند به محصول شما خسارت وارد کند.

اول آنکه از دستگاه‌های مناسب (همانند کمباین) برای برداشت محصول استفاده نمایید.

دوم آنکه دستگاه‌های برداشت محصول را با کمک کارشناسان متخصص تنظیم کنید.

اداره رسانه های آموزشی
پاییز ۱۳۹۳